

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Правни основ за доношење Стратегије је члан 45. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - УС, 72/12, 7/14 – УС и 44/14), којом је прописано да се Стратегијом развоја Влада утврђује стање у области из надлежности Републике Србије и мере које треба предузети за њен развој.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија за превенцију и контролу HIV инфекције и AIDS-а Републике Србије за период 2018-2025 (у даљем тексту: Стратегија) представља оквир за развој, имплементацију, мониторинг и евалуацију националног одговора на HIV инфекцију. Заснована је на резултатима анализе и стратешког планирања реализованог током 2017. године кроз процес консултација са многобројним представницима стручне јавности, државних институција и установа и организација цивилног друштва, припадницима кључних популација у ризику и особама које живе са HIV-ом. Превенција и контрола HIV инфекције и AIDS-а и подршка особама које живе са HIV-ом у Републици Србији се већ дуги низ година препознају као приоритетне активности од јавноздравственог значаја. Надлежни државни органи и други субјекти предузимали су велики број активности и доносили прописе који представљају израз организованог одговора државе на овај проблем још од 1985. године када су се на просторима бивше Југославије први пут појавили HIV и AIDS.

Влада Републике Србије је у протеклом периоду усвојила и спроводила Националну стратегију за борбу против HIV/AIDS-а (2005 до 2010) и Националну стратегију о HIV инфекцији и AIDS (2011-2015), које су представљале основни оквир за формулисање циљева и спровођење мера у области превенције, лечења и подршке оболелима, као и за подизање нивоа разумевања код опште популације посебних питања у вези са HIV/AIDS-ом.

Уз све предузете активности ХИВ инфекција и даље има велики јавно-здравствени значај у нашој земљи, као и свуда у свету. У 2016. години пријављено је 164 нових носиоца анти-ХИВ антитела, а према званичним подацима крајем 2016 године у Србији је 2276 дијагностикованих особа живело са ХИВ -ом. Међутим, процењује се да је тај број око 3000 јер скоро трећина не зна да је инфицирана ХИВ -ом. Такође се процењује да је међу дијагностикованим особама само 71% на лечењу.

Према глобално постављеним циљевима за успешну контролу ХИВ инфекције/ АИДС-а неопходно је до 2020 године да 90% процењеног броја особа које живе са ХИВ -ом буде дијагностиковано, а да међу дијагностикованим особама 90% буде на лечењу и од њих 90% особа има стабилну вирусну супресију. У том смислу неопходно је уложити додатне напоре у креирању и кординацији националног одговора РС ради досезања овог глобалног циља за 2020. годину, и успешну контролу ХИВ инфекције/АИДС-а. Ове године, Глобални Фонд је исказао спремност за наставак сарадње са нашом земљом. С тим у вези, Министарство здравља покренуло иницијативу за аплицирање за донацију Глобалног фонда за борбу против ХИВ/АИДС,

туберкулозе и маларије. Један од кључних услова за потенцијално добијање донације Глобалног фонда је и израда и усвајање Стратегије.

Имајући у виду све горе наведено, уз чињеницу да је протеком 2015. године, истекао период примене важења Националне стратегије о HIV инфекцији и AIDS (2011-2015), стекли су се разлози за припрему предлога нове стратегије и предлога акционог плана за њено спровођење.

Стратегија дефинише политику и стратегију превенције и контроле HIV инфекције и AIDS-а у Републици Србији се темељи на препорукама међународних организација у подручју превенције и контроле HIV инфекције/AIDS-а, узимајући у обзир актуелну епидемиолошку ситуацију у Србији, искуство у превенцији и лечењу HIV инфекције/AIDS-а те најновија научна сазнања на овом подручју. Описује и дефинише циљеве и активности у временски дефинисаном оквиру и улоге партнера у циљу пружања смерница за развој и спровођење заједничког националног одговора у области превенције и контроле HIV инфекције/AIDS-а. Стратегија се заснива на мултидисциплинарном приступу, и препознаје улогу и значај организација цивилног друштва активне на пољу превенције и подршке PLHIV.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Општи циљ Стратегије је превенција HIV инфекције и других полно преносивих инфекција, као и обезбеђење лечења и подршке свим особама које живе са HIV-ом. Ради остваривања општег циља дефинисани су специфични циљеви за сваку од компоненти Стратегије.

Главне компоненте Стратегије су:

- превенција
- лечење и подршка особа које живе са HIV-ом
- стигма и дискриминација и људска права
- стандарди квалитета
- стратешке информације за акцију

Компонента превенције усмерена је ка: смањењу броја особа новоинфицираних HIV-ом и раном откривању особа инфицираних HIV-ом, одржавању ниских стопа инциденције полно преносивих инфекција, повећању обухвата превентивним услугама и повећању квалитета пружених услуга, стварању услова у оквиру државних органа и установа, као и организација цивилног друштва, за ефективнији одговор потребама особа са ризичним понашањем, у циљу смањења ризика.

Компонента Лечење и подршка особа које живе са HIV-ом обухвата: унапређење здравља и квалитета живота особа које живе са HIV-ом, редукцију умирања од AIDS-а, као и умирања од туберкулозе и хепатитиса Б и Ц међу особама које живе са HIV-ом, стварање услова за правовремено дијагностиковање особа инфицираних HIV-ом ради успешног лечења, укључујући и правовремено лечење деце рођене од мајки инфицираних HIV-ом, континуирано унапређење квалитета пружене здравствене заштите на свим нивоима, обезбеђење услова за правовремено лабораторијско и друго испитивање ради праћења успешности примене антиретровирусне терапије код особа које живе са HIV-ом, обезбеђење услова да је свакој особи која живи са

HIV-ом у Србији доступна квалитетна и правовремена вршњачка подршка прилагођена њеним потребама.

Залагање за смањење стигме, елиминацију дискриминације и насиља и заштиту људских права огледа се у: поштовању, заштити и промоцији људских права особа које живе са HIV-ом, кључних популација у ризику од HIV-а, као и других осетљивих групација становништва, смањењу социјалне, правне, културолошке и социо-економске осетљивости уз обезбеђење целовитог учешћа особа које живе са HIV-ом и кључних популација у ризику од HIV-а у доношење одлука које се односе на њих, стварању окружења без дискриминације и стигматизације за особе које живе са HIV-ом, кључне популације у ризику од HIV-а и друге осетљиве групације становништва.

Стандарди квалитета програма који се спроводе међу особама које живе са HIV-ом и кључним популацијама у ризику од HIV-а, као и међу другим осетљивим групацијама становништва обухватају: стварање регулаторне подршке за развој иновативних програма превенције HIV инфекције у кључним популацијама у ризику од HIV-а и програма подршке особама које живе са HIV-ом, као и пуно поштовање људских права везаних за HIV, ревизију свих регулатива које доприносе дискриминацији и непоштовању људских права везаних за HIV, дефинисање стандардизованих програма превенције HIV инфекције у кључним популацијама у ризику од HIV-а и програма подршке за особе које живе са HIV-ом, уз капацитацију кадра за пружање ових услуга и континуирану супервизију.

Компонента стратешке информације за акцију односи се на успостављање одрживих система епидемиолошког надзора, мониторинга и евалуације који обезбеђују стратешке информације и доказе за процену успешности, планирање, унапређење и развој програма превенције, дијагностике, лечења и подршке у вези HIV инфекције у области стратешких информација.

Акциони план за спровођење Стратегије за период од 2018. до 2022. године, описује укупан спектар активности које се предузимају у области превенције и контроле HIV инфекције и AIDS-а и оставља могућност да се, паралелно са имплементацијом Стратегије, активности даље развијају, унапређују и евалуирају.

У имплементацији Стратегије, министарство надлежно за послове здравља сарађује са свим партнерима из здравственог система, као и са свим другим партнерима ван система здравствене заштите.

Основни механизам за координацију спровођења Стратегије је Комисија за HIV/AIDS и туберкулозу, мултидисциплинарно консултативно тело Владе Републике Србије. Укључује представнике релевантних министарстава, стручњаке који раде на пољу превенције и контроле HIV инфекције, представнике цивилног друштва, представнике особа које живе са HIV-ом и друге заинтересоване стране. Комисија редовно прати спровођење Стратегије и саветује и извештава Владу Републике Србије и друге заинтересоване стране о планирању и спровођењу активности. Извештај о реализацији програмских активности у склопу одговора на HIV инфекцију/AIDS, који годишње припрема Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батуг“, представља механизам за праћење ефикасности спровођења Стратегије и укључује одабране показатеље утицаја, исхода и процесних/програмских индикатора за појединачне области.

IV ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Финансијска средства за спровођење Стратегије обезбеђена су у оквиру система здравствене заштите и буџета других државних органа и институција, донација и других извора у складу са законом.

Из буџета Министарства здравља и других ресорних министарства, у складу са њиховим обавезама и надлежностима, обезбеђују се средства за спровођење превентивних и истраживачких активности и других активности у складу са могућностима. Накнада за пружене здравствене услуге, укључујући трошкове профилаксе, дијагностике, лечења, праћења тока и успешности лечења, као и трошкове опиоидне супституционе терапије, за све здравствене осигуранике врши се из средстава Републичког фонда за здравствено осигурање Србије.

За спровођење ове Стратегије обезбеђена су средства у буџету Републике Србије за 2018. годину, на разделу 27 – Министарство здравља, Програм 1802 – Превентивна здравствена заштита, Програмска активност 0001 – Подршка раду Института „Др Милан Јовановић Батут“, у износу од 6.138.736 динара и Програмска активност 0002 – Подршка раду института и завода за јавно здравље, у износу од 24.554.940 динара, економска класификација 465 – остале дотације и трансфери.

У финансијском плану Републичког фонда за здравствено осигурање обезбеђена су средства у складу са обимом права по основу обавезног осигурања.

У 2019, 2020. и 2021. години, средства ће се обезбедити у складу са лимитима, које утврди Министарство финансија.